

ד"ר איתן מנחם נאמן

לווי אותי לנמל תעופה.

אני לא עף, אני לא הולך, לא עוזב
אבל לווי אותי אל מטוס לבן
לווי אותי לנמל תעופה

בין ערפילי זיתים
אמרי מילים שמחליפות עונות
בחיפזון קצר של שעת פרידה
לווי אותי אל מטוס לבן
לווי אותי לנמל תעופה

אז הידיים באות אל העיניים הבוכות
כמו אל שוקת, לשתות ולשתות". (יהודה עמיחי)

*

דברים לזכרו של ד"ר איתן מנחם נאמן מפי אלמנתו יעל

השיר "לווי אותי", היה אחד מבין השירים האהובים עליך, איתן, המילים של יהודה עמיחי, המנגינה של ברי סחרוף, ובקולו העוצמתי של שי צברי. השיר ליווה אותנו, בשדות התעופה בדרך לכנסים, הלוך חזור לארה"ב, בהשתלמויות, ובמטבח בהכנות לשבת.

תמיד ידעתי שיגיע הזמן. הזמן להבין שאתה לא באמת עף, לא באמת הולך ולא באמת עוזב. איתן יקר, גם אם לא יהיה קול למילים שלך, גם אם לא אראה אותך נכנס הביתה וגם בלי נוכחות הגוף שלך לצדי. אתה איתי, החבר הכי טוב שהיה או שיהיה לי.

נולדת, איתן, בתאריך ה-19.10.1978, י"ט בתשרי, בחג הסוכות, בניתוח קיסרי. היית הבן הצעיר להוריק, יעקב והדסה, ואח לחמש אחיות. שנה בדיוק לפני שנולדת, הגיע הרב גורן זצ"ל לסוכת הוריק בתל אביב, והכריז בדומה לבשורת המלאכים לאברהם אבינו: "עוד שנה יולד פה בן". הוא ביקש מאמך: "תגידי אמן", ואכן, כעבור שנה בחג הסוכות נולדת. קראו לך איתן על שם חודש תשרי, המכונה "חודש האיתנים", שלפי המסורת היה גם שמו של אברהם, איתן האזרחי.

בהיותך בן שנה, עברת עם משפחתך לגור ברובע היהודי בירושלים. סיפרת לי שבילדותך אהבת להתהלך חופשי, לחלום חלומות ולעקוב אחר חתולים בסמטאות העיר העתיקה.

בשנות התיכון למדת בישיבת נתיב מאיר. לא תמיד התחברת למורים הקפדנים, ואופייך, שלא הולך בתלם, הוביל אותך להתנדב במד"א ובמשמר האזרחי, ולהדריך בתנועת הנוער בני עקיבא. בשנת לימודיך האחרונה החלטת סופית לעזוב את הישיבה ולהתנדב לתוכנית של"פ (שמיניות לעיירות פיתוח) בדימונה, שם למדת בתיכון אפלמן. שם התאהבת במדבר, ושם נרקם בך החלום לגור בו.

בדימונה סיימת כיתה י"ב והמשכת ללמוד בישיבה "מדברה כעדן" בדימונה. ושנה לאחר מכן, כשקראו לך להקים את הישיבה הגבוהה "איילת השחר" באילת, התנדבת לצעוד בדרך חדשה זו. אהבת את סלילת הדרכים החדשות ואת לימוד התורה. רבניך האמינו שתתקדם בתחום זה, לאור רצינותך ושקדנותך. ואת רוב עולם התורה שלך רכשת במדבר, שאותו כל כך אהבת, ממש כמו אברהם אבינו שעל שמו נקראת.

אולם השתוקקת לעולם העשייה, רצית להוביל, וחשבת שהמקום המתאים ביותר עבורך הוא במסלול ישיר לקצונה. כך נבחנת ועברת את הגיבוש לקורס חובלים, והודעת לחבריך לספסל הלימודים על גיוסך לחיל הים, להפתעתם המוחלטת. בשנת 1998 התגייסת לקורס חובלים באקדמיה הימית בחיפה והתמחית כקצין תקיפה ימית.

כשלמדתי באוניברסיטה, חברה באה אלי והכריזה: "כשתרצי להתחתן, יש לי מישהו בשבילך". חשבתי לעצמי: "מניין לה לדעת מה מתאים לי?" והיא באמת לא ידעה מה מתאים לי, אבל היא ידעה מה מתאים לך. הייתה זו חברת ילדות שלך שביקשת ממנה להכיר לך "מישהי חכמה, יפה ומדריכת טיולים". אחרי קשר שלא צלח, באתי אליה ואמרת: "טוב... נשמע".

זו לא הייתה אהבה ממבט ראשון. נראית לי צעיר מדי בשבילי; באותם ימים כבר התעניינתי בלימודים לתואר שני, ואתה היית רק חייל, ובכלל נראית כמו נער. כשלקחתי אותך לבית הבאר בפרדסי רחובות, חשבתי לעצמי שכנראה 'אחתוך' בסוף הערב, אבל אתה גילית סקרנות ושובבות מיוחדת ולא שגרתית, בשונה מיתר הבחורים שהכרתי, כשבחרת לקפוץ מבית הבאר ולא לרדת בסולם, בדרך המקובלת. הבנתי שאולי לא אתחתן איתך, אבל אשמח להיות חברה שלך. וכך היינו תמיד החברים הכי טובים שאפשר, עד יום מותך.

הכרתי אותך כקצין נשק בסטי"ל, מרגיש מיואש ומאוכזב מהמערכת הצבאית, ללא כיוון מוגדר. קיווית שבחיל הים יציעו לך תפקיד בתחום הפיקוד שיאפשר לך להתקדם במערכת הצבאית, אך התפקיד בושש לבוא. אני זוכרת כמה נצבט לך הלב.

באחת ההפלגות בחיל הים פגשת רופא ילדים במילואים שהצטרף לפעילות מבצעית. אישיותו הטובה הרשימה אותך והעלתה מחדש חלום ישן מימי התנדבותך במד"א - להיות רופא. ההחלטה לא הייתה פשוטה; התלבטת בין העולם הרבני לעולם הרפואה. בשנת 2004 השתחררת מחיל הים בדרגת סרן, לאחר שמילאת תפקיד של רכז פרויקט במפקדת החיל. בין הקמת הקן המשפחתי, הכנה למבחן הפסיכומטרי והשלמת בגרויות, למדת שנה בישיבת "בני דוד" בעלי.

כזוג אהבנו לטייל ברחבי הארץ, ובמיוחד במדבר, שם חלמנו להתגורר יחד. במהלך השנים התגוררנו במקומות שונים סביב באר שבע. ילדינו - יהונדב, נעמה, אבינעם, אביתר, דוד וצור - גדלו בין היישובים העוטפים את באר שבע: שכונה ב', ירוחם, מיתר וטנא. היית להם אב אוהב וחם שנהנה לטייל ולחנך אותם.

בשנת 2005 החלת ללמוד רפואה לתואר M.D באוניברסיטת בן-גוריון. עברנו להתגורר בירוחם, שם התנדבת בתוכנית צעירים והכשרת צוותי נוער להתנדבות במד"א. היית שותף במיזמים לקידום בני נוער מהפריפריה להתפתחות מקצועית. במקביל, עבדת כעוזר רופא במחלקה פנימית ולמדת

רוסית כדי לתקשר טוב יותר עם המטופלים. במהלך לימודיך התנדבת לערוך את עיתון "דבשת" של הפקולטה למדעי הרפואה, והובלת קו עיצובי תוך שילוב תצלומים מקצועיים פרי מצלמתך.

במהלך לימודיך התמקדת במחקר. עבודת הגמר שלך, בהנחיית פרופ' יוג'ין ליבוביץ', עסקה במדידת סיבוכים הקשורים בצנתר ורידי מרכזי במטופלים המאושפזים ביחידה לטיפול נמרץ ילדים. בשנה הרביעית ללימודים הכרת את ד"ר צחי לזר, מנהל טיפול נמרץ ילדים, והקשר ביניכם השפיע על בחירתך להתמחות בתחום.

בשנת 2012 החלת את הכשרתך המקצועית במרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה, ובשנת 2013 התחלת את ההתמחות ברפואת ילדים במחלקת ילדים ב'. במהלך ההתמחות שימשת כמנחה קליני בשלושה מוסדות: בית הספר לרפואה ע"ש ג'ויס ואירווינג גולדמן, בית הספר לרפואה בינלאומית, ובית הספר רקנאטי למקצועות הבריאות הקהילתיים.

עסקת במחקרים מגוונים וחשובים, שהניבו מאמרים והוצגו בכנסים בנושאים הבאים:

- היית רכז מוביל במחקר בינלאומי בנושא חבלות ראש - פרויקט CREACTIVE.

- תסמונת חסימה סינוסואידית בכבד

- טיפול בחולים עם לוקמיה לימפובלסטית חריפה אינפנטילית

- שימוש ב"תיק בוגוטה" לסגירת בטן זמנית

- סיבוכים הקשורים לצנתר עורקים מרכזי והיקפי בחולים המאושפזים ביחידה לטיפול נמרץ ילדים

עבודת ה-MD שלך התמקדה במדידת סיבוכים הקשורים בצנתר ורידי ועורקי מרכזי בחולים המאושפזים ביחידה לטיפול נמרץ ילדים. על הישגיך זכית בפרס מתמחה מצטיין לשנת 2013 במרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה.

במהלך ההתמחות העברת קורסים שונים בבית הספר לרפואה בינלאומית, בבית הספר לרפואת חירום ובבית הספר לרפואה. במיוחד אהבת להעביר את קורסי ה-PALS (Pediatric Advanced Life Support), שבהם האמנת בכל מאורך.

כמו אברהם אבינו השתלבת בנוף המדברי הבאר-שבעי, ולמדת ערבית על בוריה כדי להבין טוב יותר את מטופליך ולתקשר איתם בשפתם, עד שהפכה עבורך לשפת אם.

בשנת 2017 נסענו אלפי קילומטרים מהבית להכשרה באוניברסיטת ייל בטיפול נמרץ ילדים בקונטיקט, ארצות הברית. היית קלינאי יוצא דופן ואדם נפלא. עבדת קשה ושיתפת את הידע שלך עם אחרים. יזמת מפגשים חודשיים וסימולציות בטיפול נמרץ עבור אחיות, שכללו תרגולי החייאה. במקביל, עסקת רבות במחקר במעבדה של ד"ר לואן סאנסינג, שם חקרת פגיעות מוח טראומטיות בילדים, אספת נתונים ופעלת לשיפור התוצאות בקרב ילדים מישראל ומדרום אירופה.

כשחזרת לארץ נפתחו בפניך אפשרויות רבות: חזרת לשרת ביחידת המילואים שלך בחטיבה 551, בגדוד 7008, ובמקביל שירתת כרופא מוטס ביחידה 669. התנדבת במד"א וביחידת חילוץ ערד, העברת קורסים והשתלמויות, וחזרת לנהל את תרגולי החייאה לצוותים הרפואיים שכה אהבת.

סמוך למוותך קיבלת את התקן האקדמי שלו ציפית כל כך. בהגשתך לתקן העדת על עצמך:

כרופא בטיפול נמרץ ילדים, אני מאמין שטיפול מיטבי מחייב הבנה מעמיקה של פיזיולוגיה ופרוטוקולים רפואיים. שאיפתי היא להנחיל ידע זה לתלמידיי, מסטודנטים מתחילים ועד מתמחים מתקדמים... ההוראה מלווה אותי מאז היותי סטודנט לרפואה. אני מלמד מגוון אנשי מקצוע בתחום הרפואה, פעילות המעשירה את הבנתי ומשפרת את יכולותי הקליניות. גישתי החינוכית משלבת דוגמאות מעשיות ועידוד חשיבה ביקורתית... התמחיתי בסימולציות רפואיות, במיוחד בתחום החייאת ילדים. הובלתי אימוני החייאה במחלקות הפדיאטריות והרחבתי את פעילותי במרכז הסימולציה החדש באוניברסיטת בן-גוריון, שם אני אחראי על קורסי PALS... מעבר להוראה קלינית בבתי הספר לרפואה השונים, אני חבר בוועדת השנה הראשונה בבית הספר לרפואה גולדמן. חזוני הוא להקים מרכז ידע לאומי להחייאה וטראומה פדיאטרית במרכז הרפואי סורוקה ובאוניברסיטת בן-גוריון, שיהפוך למוקד מצוינות ארצי.

בשבת שמחת-תורה היית כונן בבית החולים. באותו הבוקר הבית רעד מיירוטים ואתה מיד הבנת את המצב. טרם צאתך, לקחת עמך את תיק המילואים שלך ועדכנת את מנהל יחידת טיפול נמרץ שיחליף אותך במידת הצורך. בסורוקה טיפלת בפצועים עד שנקראת למילואים והוחלפת על ידי צוותים רפואיים שהגיעו לתגבור.

ביום ראשון שלאחר שמחת תורה סייעת לצוותים בכפר עזה. כשדיברנו בטלפון כעבור כמה שעות, אמרת רק שאתה רואה מראות קשים. אז עוד לא הבנתי עד כמה נוראים המראות שראית. אחרי שיחתנו האחרונה כתבת לי שהסוללה שלך עומדת להיגמר, וזאת הייתה ההתכתבות האחרונה שלנו.

ביום שני לפנות בוקר נקראת עם הצוות שלך לחפש מחבל באזור תחנת הרכבת של שדרות. הצוות שלך ערך סריקה באזור השדות לכיוון צומת שער הנגב ונתקל בחוליית מחבלים שהסתתרה בעמדת שהייה. במקום נהרגו שני חבריך: אביחי אמסלם ויובל הליבני. לאחר נפילתם היית הראשון שחתר למגע, עד שנפגעת מכדור בבטןך ונפלת במקום.

לאחר שטנק הגיע להרוס את עמדת המחבלים, התגלתה תמונה עגומה: חוליית המחבלים חדרה לישראל באותה שבת שחורה. הם הגיעו עם אספקת מזון, אמצעי לחימה, ואף טנדר שהוחבא בקרבת מקום, במטרה לבצע סבבי תקיפה נוספים לאחר שהמצב יירגע. בעקבות המקרה שלך, איתן, נתגלו עמדות שהייה דומות נוספות, ונמנע הרג נוסף.

נפלת בצומת שער הנגב, במקום סמלי, במקום ששומר על צירי הדרכים לנגב. בחיך ובמותך דגלת בהצלת חיים בעיקר בנגב, ושם גם נפלת. בחרנו לקבור אותך בחלקה אזרחית, מוקף באנשי באר שבע, אנשי המדבר, שכה אהבת. ההחלטה לקבור אותך במקום הזה התגלתה מרגשת במיוחד, לאור הדמיון הרב בינך לאותם מנהיגים רוחניים שקראו לנו ליישב את הנגב: אברהם אבינו, שתמיד חזר לגור בבאר שבע ומכאן יצאה משנתו החינוכית, וראש הממשלה הראשון, דוד בן גוריון, שהבין ש"בנגב ייבחן העם בישראל".

על מצבתך חרתנו את תפילת הימים הנוראים שכה אהבת: "עוד יזכור לנו אהבת איתן / ובבן הנעקד ישיבת מדיננו". את המנגינה לתפילה הזו הכרנו מהתפילות בישיבה בירוחם, ומאז, לקראת חגי תשרי,

היית שר אותה שוב ושוב והדבקת את הילדים בשירה הפשוטה הזו, עד שהמילים הפכו להמנון המשפחתי שלנו מחודש אלול ועד סוף תשרי.

שלושה אבות מתחברים יחד בתפילה הזו, ושלושתם מסמלים כוחות המשפיעים על הוצאת הצדק לאור, הטוב הטהור בעולם: אברהם באהבה, יצחק בדבקות במטרה, ויעקב חושף את יכולות ההתמדה וחוסר הייאוש.

פתאום הבנתי מה בשיר גורם להשבתת המדיינים, להשבתת המדון, מה גורם לדין ולוויכוח לחדול מלהתקיים, מה יגרום בעתיד לצדק לצאת לאור, ברובד הלאומי והפרטי. זה יקרה בזכות אהבה: אם באמת נרצה איש בטובת חברו, ואם נתמיד בעשיית הטוב אחד כלפי השני, ולא ניתן לרעשי רקע לייאש ולכבות אותנו - הצדק פשוט יצא לאור. ואהבתך, איתן, הייתה שם כל הזמן, אותו כוח מניע שהוביל אותך לכל מקום שאליו הגעת בחיים.

בהספד שלי אליך הנצחתי אותך דרך המלחמה הצודקת שיצאנו אליה בשמחת תורה, למען החזרת השלווה בנגב. חיברתי בדברי בין הצד הלאומי לצד הפרטי שלך, איתן יקר.

אתגעגע אל חיוכך ואל טוב לבך לנצח.

"עצי הבאובב מאיימים על הכוכב שלנו.

נחשי הבריה הארוכים בולעים בשלמותם בריות תמימות".

זאת לא מטאפורה!

זאת המציאות שהתעוררנו אליה בבוקר שמחת תורה.

אנטואן דה סנט-אכזופרי הקדיש את 'הנסיך הקטן' לידידו ליאון ורת,

שנמלט מהנאצים הארוכים בשל יהדותו.

כמו אז, השנאה והזחיות משתלטות על הכוכב.

כמוך, איתן, הוא נפל בהגנה על מולדתו -

באמצע שנות הארבעים לחייו.

בחרנו כמשפחה לקבור אותך כאן, באדמת המדבר שכה אהבת.

בעיניך נוף המדבר היה היפה מכולם.

חינו היו תמיד התבוננות משותפת אל היעד הבא,

כי זה מה שהיית: מחפש יעדים נצחי.

ועכשיו כשכל חלומותיך התגשמו,
נותר רק החלום העתיק מכולם -
החלום להילחם למען המולדת,
המולדת שכה אהבת.
עכשיו משהגשמת חלום זה -
הגיע הזמן לנוח.

איתן יקר, נוח על משכבך בשלום."